

Mihail Sadoveanu este unul dintre marii prozatori romani ai sec 20lea, opera sa cuprinzand povestiri, nuvele si romane. Romanul Baltagul este considerat o capodopera a prozei romanesti, indeosebi pt concizia , dinamismul si armonia compozitiei.

Romanul este o specie a genului epic in proza, cu o actiune complexa desfasurata pe mai multe planuri narative, cu numeroase personaje.

Datorita actiunii complexe, romanul Baltagul este structurat in 16 capitole, unde sunt prezentate actiunile Vitoriei Lipan de a descoperi adevarul despre moartea sotului ei, Nechifor Lipan, si de a restabili dreptatea in legatura cu moartea sotului ei. Subiectul romanului urmareste un singur fi repic. In expozitiune, Vitoria se arata nelinistita datorita absentei indelungate a lui Nechifor, plecat la Dorna. Transformarea tuturor banuielilor in certitudinea ca intarzierea lui Lipan are un motiv intemeiat marcheaza intriga.

Desfasurarea actiunii cuprinde pregatirile calatoriei intreprinse de Vitoria si fiul ei, Gheorghita, iar apoi, evenimentele petrecute pe parcursul acesteia. Refacand drumul sotului ei, punctul culminant reprezinta momentul gasirii mortului. In deznodamant, Vitoria pregateste ritualul de inmormantare, in cadrul caruia principalii suspecti, Calistrat Bogza si Ilie Cutui, sunt gasiti vinovati de moartea lui Lipan.

Spatiul este marcat de un drum labirintic, construit din indici spatiali geografici ; astfel Vitoria porneste din Magura Tarcaului si ajunge in satul Suha. Traectoria drumului este in stransa corelatie cu traectoria morala, spatiul reprezentand deopotriiva siguranta si stapanirea Vitoriei in locurile cunoscute dar si necunoscutul calatoriei initiatice, pe care ea il descopera si incerca sa-l inteleaga.

Timpul in Baltagul este marcat prin sarbatorile crestine(Sf. Andrei), prin circuitul anotimpurilor si prin miscarea astrelor() dar cronologia evenimentelor mai este punctata si prin date concrete, cum ar fi data plecarii sau data sosirii.

Planurile narrative sunt in mare parte inlantuite cronologic, dar exista si alternanta spatiala, evidentiata prin diferentele mediului arhaic si mediului modern. Insertia este o tehnica folosita in expozitiune, pentru plasarea parabolei in roman.

Lumea descrisa in roman este reprezentata de oameni si de obiceiurile lor si se disting doua mari categorii: lumea satului, unde oamenii traiesc dupa legile pamantului si sunt guvernati de instanta suprema, preotul fiind reprezentantul simbolic al celui care mediaza relatiile interumane si lumea orasului, unde oamenii sunt condusi de autoritati dupa legi scrise, bine stabilite. Se observa de asemenea patrunderi ale unor elementelor de civilizatie specifice sec 20lea in lumea arhaica, cum ar fi randuiala oraseneasca, moda si transportul, care sunt insa primite cu reticenta de locuitorii crescuti in spiritul conservarii traditiei.

Personajele romanului Baltagul reprezinta simboluri de viata si conceptie. Vitoria Lipan, personaj principal al operei, reprezinta poporul roman si conceptia acestuia asupra vietii si mortii. Ea dovedeste pe tot parcursul actiunii spirit justitionar desavarsit, inteligenta si stapanire de sine, insusiri evidentiata prin mijloace de caracterizare directa si indirecta. Naratorul urmareste personajul din exterior spre interior, insistand pe expresia ochilor, care pare a sugera framantari interioare, ca intr'o oglinda a sufletului. Gheorghita, personaj secundar, simbolizeaza viitorul; la inceput este caracterizat direct ca un adolescent frumos, lipsit de griji dar mai apoi, prin drumul initiativ intreprins alaturi

de Vitoria, devine un barbat capabil nu numai sa faca dreptate ci si sa duca mai departe povara gospodariei.

Nechifor este personajul absent al romanului, portretul fizic si moral fiind realizat de personaje, prin tehnica retrospectivei.

Calistrat Bogaza si Ilie Cutui, personaje episodice, simbolizeaza raul si lasitatea. Lasitatea si rautatea lor reiese din mijloace de caracterizare indirecta si in consecinta, personajele au o atitudine justitionara fata de fapta savarsita de cei doi.

Conflictele exterioare sunt create datorita contradictiilor dintre realitatile sociale si traditia luptei pentru dreptate ; astfel Vitoria Lipan mentine relatii tensionate cu principalii suspecti ai crimei, cu toate ca ultimatumul legal intarzie sa apara si in final relatarile ei sunt adeverite de Calistrat Bogza.

Conflictele interioare sunt realizate prin monologul interior si apartin atat Vitoriei cat si lui Gheorghita, fiind plasate in puncte cheie ale actiunii cu scopul de a urmari evolutia personajelor dupa cumpana creata.

Naratorul are o atitudine obiectiva fata de personaje, pastrandu-si caracterul omniscient da-a lungul romanului.

Tensiunea dramatica este gradata in opera, prin reconstituirea treptata a intamplarilor si strangerea cercului de suspecti. Acest aspect este ilustrat in toate conflictele exterioare dintre Vitoria si Calistrat Bogza si Ilie Cutui dar si in pasajele unde se urmareste schimbarea perspectivei narative, Vitoria devenind naratorul care stie tot si da cartile pe fata cand vine vorba de moartea sotului ei.

Baltagul poate fi interpretat ca roman monografic, pentru ca reprezinta oglinda unei lumi care lupta pentru a-si apara traditiile si valorile estetice, ca roman mitic, datorita dezvoltarii si prelucrarii unor mituri universale si a unor motive din balada Miorita, ca roman initiatic, deoarece drumul parcurs de Vitoria si Gheorghita este un drum al initierii morale si spirituale a personajelor si ca un roman politicist, datorita urmaririi cauzelor si circumstantelor crimei, care duc la identificarea faptasilor.

« Descoperind adevarul, Vitoria verifica implicit armonia lumii : afla m mult decat faptuitorii omorului, si anume ca lumea are o coerenta pe care moartea lui lipan nu a distrus-o » N.Manolescu – Arca lui Noe.